

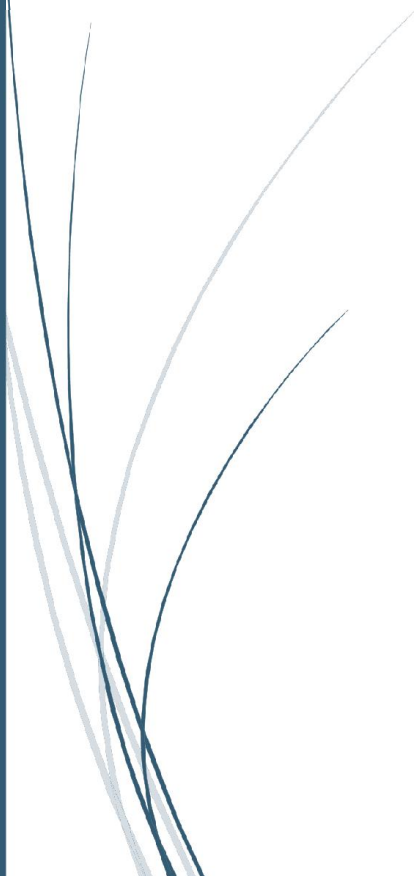
بنیاد ملی کتابخانه

طرح شهید احمدی روشن

پیشنهاد

دوره هفتم

باسمه تعالی

تحلیل رشد معنایی واژگان و مفاهیم پر بسامد در بستر نزول قرآن

استاد خبره:

حجه الاسلام و المسلمین دکتر محسن قمرزاده

۱ محل فعالیت خبره: حوزه و دانشگاه

حوزه علمیه برادران

مرکز فقهی ائمه اطهار ع

حوزه علمیه خواهران

دانشگاه صدا و سیما

۲ لینک صفحه شخصی خبره:

...

۳ لینک فیلم توضیح پروژه توسط خبره در سایت آپارات:

...

۴ شرح موضوع طرح پیشنهادی:

تفسیر قرآن بر پایه ترتیب نزول سوره‌ها سبکی است که برابر آن، سوره‌ها بر پایه ترتیب طبیعی نزول، تفسیر می‌شوند. در این سبک یکصد و چهارده سوره قرآن، به همان ترتیبی که در فرآیند تدریجی ۲۳ رسالت پیامبر ص فرود آمده و تنها با توجه به پیش و پس بودن رتبه نزول آن‌ها تفسیر می‌شود. و در دو ساحت ترتیبی و موضوعی قابلیت پژوهش و تحقیق وجود دارد. محور مساله پروژه حاضر مبتنی بر تفسیر موضوعی تنزیلی سامان خواهد یافت که واژه‌ها و مفاهیم پر بسامد در بستر نزول سوره‌های و آیات چگونه سیر تطور خود را طی کرده و توسعه معنایی پیدا میکنند. این پژوهش مدلی نوین در پرداختن به دایره معناشناسی واژگان است که اول بار توسط صاحب تفسیر همگام با وحی مطرح گردید. توضیح آنکه برخی از واژه‌ها در قرآن استعمال شده‌اند که دامنه معنایی و مصداقی آن‌ها به تدریج کامل شده است و توجه به ترتیب نزول در اینگونه موارد، به تبیین سیر تحول ابرازکننده‌های مفاهیم قرآن به عنوان یکی از مصادیق عالیه قرآن می‌انجامد. نمونه آن واژه «تقوا» است. این واژه کثیرالاستعمال از نخستین سوره‌های مکی (علق) تا آخرین سوره مدنی (توبه) با مشتقاتش ۲۵۸ بار به کار رفته است و در این روند نزول، کاربرد آن همواره با توسعه مفهومی همراه بوده است توجه به روند نزول سوره‌ها و

کاربرد مفاهیم در این ترتیب، به مفسران در شناخت مراد جدی از آن‌ها در هر مرتبه از نزول کمک می‌کند. واژه «تقوا» که به معنای اشاره به یک صفت روحی و کمال معنوی یعنی خویشتن‌داری و ضبط نفس است، اولین بار در سوره علق (اولین سوره نازل شده بر پیامبر ص) در معنایی ساده به کار رفته است و سپس در روند نزول سوره های قرآن به تدریج مراتب آن بالاتر و مصادیق آن روشن تر می‌گردد.

۵ هدف گیری خاص این طرح:

رویکردی نو در عرصه پژوهش و تبیین حکیمانگی و روشمندی قرآن در بحث رشد مفاهیم و واژگان قرآن در بستر نزول قرآن

۶ اهمیت انجام این طرح برای کشور:

از دو بعد اهمیت دارد:

- ۱- بدیع بودن پژوهش به نحوی که صاحب نظران در این امر جسته و گریخته مطالبی فرمودند ولی در قالب خروجی و به شکل مدون صورت پذیرفته است.
- ۲- به لحاظ متدی پرداختن به این مدل پژوهش پنجره های را برای پژوهشگران باز می‌کند که در عرصه اسلامی سازی علوم و پرداختن به موضوعات مشابه مفید است

۷ کارفرما/مشتریان احتمالی پروژه:

پژوهشگاه فرهنگ و معارف قرآن
مرکز فقهی ایامه اطهارع
موسسه قرآنی تمهید

۸ کارهای مشابه انجام شده در داخل یا خارج کشور:

در حد مقاله و برخی پایان نامه ها کارهای مشابهی رخ داده است ولی به گونه کتاب و یا موسوعه صورت نگرفته است. و می‌توان با قاطعیت گفت کاری نو و بدیع است که ما به ازای ندارد

۹ نیازمندی‌های این پروژه:

الف) نیازمندی نیروی انسانی:

توضیحات	دکتری	کارشناسی ارشد	کارشناسی	تخصص‌های مورد نیاز
	۳	۳	۳	مجموعه علوم قرآن و تفسیر

ب) نیازمندی مالی و تجهیزاتی:

۲۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال

۱۰ چشم‌انداز طرح و امکان توسعه:

در مرحله اول هشت واژه و مفهوم پربسامد و در چند مرحله دیگر هم قابل توسعه است

۱۱ زمان‌بندی اجرای طرح: ۹ ماه

ماه/کار	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
انتخاب اعضا و جلسات توجیهی	■								
برگزاری دوره آموزشی و مهارت آموزی		■							
تدوین طرح اجمالی		■	■						
تدوین مقالات و بخش‌های کتاب			■	■	■	■			
بررسی و بیان اصلاحات						■	■		

	■								تدوین نهایی
■									جمع بندی

+++

